

Woensdag

4 December.

De uitgave dezes Courant geschiedt geregelc driemaal per week. De prijs van het abonnement is voor drie maanden f 1.25, en franco per post f 1.50. Adverfentien worden geplaatst à 50 Ct. de regel, uitzonderend Ruweeliken, Geborene-ten-Doodebekendmakingen, waarvan de prijs van 1 tot 6 regels f 1.50 is; en voor elken regel daarboven 20 Ct. behalve 50 Ct. zegeregt voor iedere plaatsing. Men abonneert zich bij alle Boekhandelaars en Postdirecteuren in het Rijk. Brieven franco.

Mr. C. J. van Assen. De taal der grondwet.

M. JACOB VAN LEXNER — de met roem bekende dichter en romanschrijver — getoonde eettelijke maanden eene proeve van verduitsching der grondwet in het licht. Er lag iets pikants in, het staatsstuk, gedurende de laatste jaren op zoovele punten met hevigheid aangevallen, met hardnekkigheid verdedigd, nu eens van eene zoo geheel andere zijde, die bij de vele discussiën slechte toevallig soms ter sprake kwam, beschouwd te zien; en den taalkenner zijn vonnis te hooren voegen bij dat van den staatsman, schoon door andere motieven gesteund. De greep was gelukkig; in twee kolommen werden de grondwet zoo als zy is en zoo als VAN LEXNER haar verlongde, de onduitsche en de verduitschte, naast elkander geplaatst, terwijl onderaan de bladzijde een enkele noot hier en daar de verduitsching toelichte of verdedigde. Zoo vereenigde de behandeling korthed en aanschouwelijkheid; en het werkje, dat zich voor eene bloote vernuftspeling uitgaaf, werd niet genoeg en belangstelling door voor- en tegenstanders der grondwet beiden ontvangende.

Voor eenige dagen verscheen eene brochure, ten titel voerende de taal der grondwet, van den Leydschen Hoogleraar VAN ASSEN. Zij is eigenlijk eene uitgebreide recensie op het bovengenoemde werkje, in den vorm van een doorlopend commentaar op de grondwet. Wij willen de juistheid van enkele aanmerkingen op de verduitsching; van enkele teregtwijzingen van den schrijver niet geheel tegenspreken; wij willen toegeven, dat er in enkele woordverklaringen en zinsontledingen scherpzinnigheid doorstraalt; dat, daarenboven, het geheel in een bevalligen vorm gekleed is. Toch zijn wij er verre van de heijde boekskens, op dezelfde lijn te plaatsen, aan beiden gelijken lof te geven. Bij dergelijke bemoeijingen zijn de wezenlijke verdiensten te zoeken bij hem die de baan breekt, den eersten stap doet. Eens het denkbeeld gepaden, de onzuiverheid van tale, waardoor zich onze grondwet onderscheidt, in het licht te stellen, is het voor een tweede gemakkelijk op den reeds gelegden grondslag voort te bouwen en hier en daar eenige gemakke aanmerking aan te vullen of te verbeteren. Daarenboven, het boekje van VAN LEXNER had de verdienste de gebreken; die het gepreterfend te doen in 't oog springen, van zijn lezer slechts eene enkele inzage, eene bloote doorbladering te vorderen. Het commentaar des Hoogleeraars eischt gezette lezing, aanhoudende vergelijking, wie, buiten de mannen van het vak, zal zich die gestroosten; men moge over den droogen vorm heenstapen, om zich naar de heldere, ontwikkelde, kernige denkbeelden van THORNBACH bekend te maken; moeder gereedelijk zal men het doen ter liefste van eene enkele grammaticale gracie, eene enkele letterwetterij — neem het woord in den gunstigsten zin — van zijn ambtgenoot. Maar er is in het boek wat de belangstelling van het Nederlandsche publiek in hoogere mate mag opwekken dan het commentaar, zelve het is de brief die als voorrede geldt.

Die brief is gerigt aan Mr. C. L. LUZAC, den bekenden vertegenwoordiger. Wij bekeken, dat ons de keuze van den persoon bevreemde. De wakker, verlichte, zuiver con-

stitutioneel denkende man, die sinds zoo vele jaren in de Tweede Kamer niet slechts de strikte toepassing der bestaande grondwet gehandhaafd, maar, tevens ten allen tijde op de verbetering, op de hervorming der bestaande instellingen heeft aangedrongen, vindt hier zijn naam gekoppeld aan eene, in allersierlijksten vorm voorgedragene, maar toch flauwhartige en onverschillige vergoelijking van het bestaande. Waarlijk zulk een opstel ware beter aan eenig lid der behoudende partij, aan den Minister b. v., die hier de verlichte genoemd wordt, gerigt. Tevens echter vinden wij in die opdragte een vernieuwd bewijs, hoezeer de heer LUZAC aan onverzettelijkheid van beginsels inschikkelijkheid jegens personen paart en bij zijn volgehouden strijd tegen de partij van het behoud, vriendschappelijke minzaamheid jegens hare voorstanders heeft weten te bewaren. Zeker eene verdienste te meer bij hem, wiens vrijzinnigheid zoo verre boven allen twijfel verheven is.

Mr. C. L. LUZAC dus wordt tot de vertrouwen des Hoogleeraars gemaakt en ingewijd in zijne innige overtuiging omtrent de dengelijkheid en verdiensten onzer staatsinstellingen. Het verdient de belangstelling op te wekken, wanneer een geleerde, een man van studie, wiens leven, wars van het gewoel der staatkunde, alleen aan de wetenschap gewijd was, zijn gevoelen uit over het onderwerp der beradslagingen van 's lands vertegenwoordigers, van den dagelijkschen pennenstrijd van dagbladen en brochures. Dikwijls toch ontbreekt bij al dezen die kalmte, welke alleen gevonden kan worden bij hem, welke van de hoogte der wetenschap op de bewegingen der praktische wereld nederziet. Gehechtheid aan een eenmaal opgevat gevoelen, aan een eenmaal aangenomen beginsel, kan bij het lid der Tweede Kamer, kan bij den dagbladschrijver somwijlen de helderheid van hijk benevelen en eenzijdigheid verwekken, waarvoor de man der wetenschap; daardoor onafhankelijk en onpartijdig tevens, gevrijwaard is. De treffendste bevestiging vond die waarheid, toen in 1839 Prof. THORNBACH met zijne doorwrochte, echt wetenschappelijke, Aanteekening op de grondwet tusschen de strijdende partijen trad. Andermaal is het vraagstuk der herziening algemeen ter sprake gekomen. Andermaal zijn veler gemoeven in beweging gebragt; andermaal hebben zich veler gevoelens gekruist, bestreden, wederlegd. En weder treedt in den achtbaar geplooiden tabbaard een man der wetenschap, een Hoogleraar der Leydsche Hoogeschool, een ambtgenoot van THORNBACH op. Zouden wij niet met aerbiedige aandacht vernemen wat hij zegt?

Wordt verguljd.

NIJEWSTIJDIGEN.

DUIJSCHLAND.

BERLIN den 25. November. In het slot van den 25. November, dat op slechts korten afstand van Berlin gelegen is, hadden de eigenaars van een groot aantal alle kostbare geschenken en eerebetoonen, waarmede de Maarschalk door de vorsten van Europa verschillende steelen overleden was, in een prachtige Chinese kast als heilige relikwieën bewaard, welke federaal bevestigd werden. Deze kostbaarheden zijn voor een groot deel door vermetele handen geraad; de directeur der politie, Dunker, heeft zich alle moeite de dieven te ontdekken, en men heeft hen gevonden te hebben.

WEENEN, den 23. Nov. De veelvleete neemt in de Oostenrijkse provincien meer en meer toe; van vele kanten ontvangt men deswege bedroevende berichten.

ENGELAND.

LONDEN, den 28. Nov. De scheepvaart is alhier zeer levendig. Zondag en Maandag zijn 102 schepen op de Treem aangekomen, van China, Australië, Amerika, Archangel, Frankrijk, in een woord, uit alle streken der aarde.

De lijnphus rigt te Liverpool groote verwoesting onder de inwoners aan. Zondag zijn er gebeden in de kerken bevolen.

Een der laatste nummers van de Times, dat van den 25. November, bevat 28 kolommen advertentien, welke 1430 verschillende berichten of 10,616 betaalde regels behelzen. Daar de insertie van iedere advertentie 25 cent per drukregel kost, heeft de Times dien dag alleen f 2654 ontvangen.

FRANKRIJK.

PARIS, den 28. November. Proefnemingen, voor de marine van hoogst belang, zegt de Armoricain, hebben deze dagen ter reade van Brest plaats gegrepen. Men heeft de van verscheidene zeeloot-jaren versamelde percussiekogels onderzocht, ten einde zich te verzekeren, of door het lang verblijf op zee gewone vochtigheid aan deze projectielen enig bederf had kunnen doen ontstaan, zoo als dit bij gewone holl kogels het geval altijd is, waarvan de fondhuizen en invendige ladingen, na een jaar verblijf aan boord, over het algemeen voor de dienst onbruikbaar worden bevonden. De bevestigde uitkomsten, welke men verkregen heeft, laten geen twijfel na, omtrent de volkomene dengelijke bewaring dezer nieuwe projectielen. De marine zal dus een geducht wapen bezitten, hetwelk in het oogenblik des gevechts, haar niet zal te leir stellen. Het percussie-stelsel is toegepast geworden op de holl kogels, voor de karonnades van 30, 24 en 18 pond bestemd; zoo-al, van nu af aan, uit alle vuurmonden lichtende kogels zullen kunnen worden vuren. Met de laatste vernielings-werktuigen, welke men tegenwoordig bezit, zullen de gevechten van korten duur zijn, en de overwinning zal aan dengenen verzekerd zijn, die het eerst een zeker aantal uitbarstende kogels aan het boord zijner tegenpartij zal hebben overgebragt. Het wordt dus meer dan ooit van gewigt, dat men ter zee de meest mogelijke nauwkeurigheid bij het schieten verkrijge, vermits van deze juistheid alleen de uitkomst, overwinning of nederlaag van het gevecht, moet afhangen.

De brandstichter Ripon, door het hof van assises van het departement der Creuse wegens brandstichting ter dood veroordeeld, maar wiens straf in levensduur geleyen was veranderd, heeft veel gevaar geloopt door de hooren vermoord te worden, toen hij op de markt van Jarnages te pronk stond. De verbittering der bevolking laat zich verklaren, eenmaal door de onbeschaamtheid van Ripon, die zich beroemde aan de guillotine ontsnapt te zijn, anderdeels door deze omstandigheid, dat de booswicht, door zijne brandstichtingen, twee honderd huisgezinnen in ellende had gedompeld.

BELGIE.

GEND, den 30. November. Het verwerpen door de Eerste Kamer in Holland van het adres in antwoord op de troonrede, door de Tweede Kamer aangenomen, heeft diepen indruk op het Hollandsche volk gemaakt. Deze verwerping van het adres is alleen geschied, omdat de vertegenwoordigers der natie de herziening der grondwet vregen. Van alle kanten des rijks worden er oproepingen aan het volk gedaan, en wakert men de natie op, om een algemeen petitioennement te beginnen. Holland bevindt zich tegenwoordig in denzelfden toestand opzigtelijk het gouvernement, in welken België in 1829 en 1830 was. De petitiën der Belgen zijn de voorloopters van de omwenteling van September geweest; wat de petitiën in Holland voortstellen, is den Hemel alleen bekend. (Vaderl.)

NEDERLANDEN.

Van Gouda verneemt men, dat de bewoners van Gouda en Ouderkerk elkander een haat toedragen, en dat zulke den 28. November, aavleiding tot een moord heeft gegeven. Zeker S.... een bedaar jong mensch van Ouderkerk, met 3 bewoners van Gouda, van Gouda hiuswaarts keerende, wordt door deze aangevallen; waarop S.... zich genoodzaakt ziet, het mee te trekken, met dat ongelukkig gevolg, dat hij een hunsner doorsteekt en den ander eene snede in den buik geeft; terwijl de derde het op een loopen sette.

Den 15. December zal uit Vlijsingen naar Batavia vertrekken Z. M. fregat de Cerde, onder bevel van den kapitein ter zee J. Knibbe, met dezer bodem al tevens de reis naar Batavia ondernemen de kapitein ter zee E. B. van den Bosch, die, naar men verneemt, het opperbevel van den Schuit-bij-Nacht J. P. Machielsen, in Oost-Indië zal overnemen, waarna deze hoofdofficier zal repatriëren.

GEMENGDE DINGEN.

MENGELINGEN.

De Vaderlandslievende Edelmogende.

Men kent myn' invloed en vermogen ;
Wien 'k even slochte de hand toereik ,
Die staat erbidig opgetogen ,
En 't volk beschouwt my als een' eik .

Uit de Gids No. 9. Jaargang 1844. H. B.

Ingezonden Stukken.

Dat 2° Capittel.

Ende hunde harten waren verstokt; zoodat zij naar
geens vermaningen en luisterden, maar zij dachten:
in troebel water is goed vissen.

Dat 3^e Capittel.

Ende anderen kregen wel wat, maar het was te veel om van te sterven, ende te weinig om van te leven; ende de raadsheden noemden dit in hun dienvolgtij: *non-activiteit*. D.

Eruditio Musica, te Rotterdam.

2^e Concert, Donderdag 28. November 1844.

[illegible]

Koninklijke Nederlandsche Loterij.

TREKKING DER DERDE KLASSE.

7^e Lijst. No. 14654 en 6955, ieder een prijs van f 1000.
8^e Lijst. No. 18012, een prijs van f 1000; No. 753, een prijs van f 46 en eene premie van f 1000.

Advertentien

WEDSTRIJD EN BAL.

Zij vertrouwen dat deze onderneming met een talrijk bezoek zal worden vereerd, daar beiden niets onbeproefd zullen laten om het gezelschap eenen aangenaamen avond te verschaffen.

ST. NICOLAAS.

Ter gelegenheid van St. Nicolaas, zijn bij den Ondergeteekende te bekomen. GEVULDE LETTERS, à 80 cent de 5 ons; BERLINSCHÉ BOLLÉN, à 5 cent het stuk, bij vertiering, den geheelen dag, warm.
A. GEIJSEV.
Korte Groenewoud.

ZEETIJDINGEN

VLISSINGEN, den 3. December. Sedert den 24. November zijn alhier ter reeds geboren: Voor Antwerpen bestemd:
 Petrus A. G. Mellen Odessa; P. Gordina; P. Zeebmann, beide lijnzaad; de Triest, G. Jongebloed, hont; Marchsne, R. R. Logger, zacht en stukgoed; K. K. Lucht, Hfyzant en voor alle Riga, Nephunt, H. Hansen, Stockholm, 1868 en pik; Jahlina, R. E. de Jonge; Odessa; L. Carron, Charles Carron, W. Cooke, New Orleans, tebak, rijst, zaai katoen.
 Voor Brussel bestemd:
 Nephuntin, G. Peteren, Riga, tebak.
 Voor Dendermonde bestemd:
 Josephine, H. M. Schipman, Riga, lijnzaad.
 Voor Rotterdam bestemd:
 Eugene Marie, L. Sourestre, Lebourne, wijn.
 Nieuw-Orleans.
 Van Rotterdam afgeleid:
 Prinses van Graujie, J. C. Kool, Dinkerken, stukgoed en paasgeriek.
 Heden is den vroegen morgen, is alhier eens Reik gepastert met een gebaarden vlag, de naam is opbrekend.

Te Vinsingen bij A. W. VAN BIEREN.